

**PAŃSTWOWA RADA OCHRONY
PRZYRODY
– KOMISJA DS. PRAWA
OCHRONY PRZYRODY**

**THE STATE COUNCIL FOR NATURE CONSERVATION
– NATURE CONSERVATION LAW COMMITTEE**

Ministerstwo Klimatu i Środowiska,
ul. Wawelska 52/54, 00-922 Warszawa, kpop@prop.gov.pl

PROP-KPOP/2025-01

6 maja 2025 r.

Opinia

w sprawie niektórych rozwiązań proponowanych w projekcie ustawy o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z usuwaniem skutków powodzi

W związku z pracami nad rządowym projektem *ustawy o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z usuwaniem skutków powodzi oraz niektórych innych ustaw* (druk sejmowy 1176), Państwowa Rada Ochrony Przyrody, działając z inicjatywy własnej w wykonaniu art. 96 ust. 3 pkt 4 ustawy o ochronie przyrody, zwraca uwagę, że niektóre proponowane w rządowym projekcie ustawy rozwiązania mogą stanowić zagrożenie dla przyrody i nie są w pełni zgodne z wymogami prawa środowiskowego UE.

W szczególności:

1. Art. 1 ust 3 dyrektywy UE 2011/92 w sprawie oceny skutków wywieranych przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko przewiduje, że „Państwa członkowskie mogą zdecydować w konkretnych przypadkach, jeżeli przewiduje to prawo krajowe, o niezastosowaniu niniejszej dyrektywy do przedsięwzięć lub ich części mających jako jedyny cel obronność lub do przedsięwzięć mających jako jedyny cel reakcję na zagrożenia dla ludności, jeżeli uważają, że jej zastosowanie miałoby niekorzystny wpływ na te cele”. Projekt *ustawy o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z usuwaniem skutków powodzi* zamierza skorzystać z tej derogacji w stosunku do 66 przedsięwzięć polegających na „odbudowie lub modernizacji” urządzeń wodnych.

W naszej ocenie, użycie tej derogacji mogłoby być uzasadnione w przypadku pilnych/natychmiastowych prac rekonstrukcyjnych odtwarzających zniszczoną funkcjonalność przeciwpowodziową budowli przeciwpowodziowych, o ile nie ma wątpliwości, że ta funkcjonalność jest naprawdę niezbędna do zarządzania ryzykiem powodziowym. Może być też uzasadnione w przypadku działań zapobiegających pogłębianiu się szkód. Wymagałoby to jednak przedstawienia, indywidualnie dla każdego z tych przedsięwzięć, odpowiedniego uzasadnienia. Nie jest natomiast uzasadniona derogacja od wymogów dyrektywy EIA dla modernizacji budowli przeciwpowodziowych, dla regulacji koryt rzecznych (nazywanych w załączniku do ustawy „odbudową”), ani dla odbudowy tych budowli, których znaczenie w systemie zarządzania ryzykiem powodziowym jest wątpliwe lub nie jest kluczowe.

Zważywszy, że lista 66 przedsięwzięć wymienionych w załączniku do ustawy spełnia kryterium planu lub programu zdefiniowanego w art. 2 lit. a) oraz art. 3 ust. 2 lit. a), dyrektywy 2001/42/WE, ta część opiniowanej ustawy (art. 15 p. 2 i załącznik)

powinna przed skierowaniem do Sejmu zostać poddana strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko.

Przypominamy tu, że Rozporządzenie UE 2024/1991 w sprawie odbudowy przyrody wymaga od państw członkowskich (w art. 9 ust. 1 i 2) m.in. przeglądu barier na rzekach, w tym barier upośledzających łączność rzek z ich równinami zalewowymi, pod kątem rozważania usunięcia części z nich - szczególnie tych, które nie są potrzebne. Rozporządzenie wymaga także (w art. 9 ust. 3) wdrożenia środków umożliwiających zalewy niektórych części dolin rzecznych, oraz (w art. 4) doprowadzenia do dobrego stanu siedlisk przyrodniczych – m.in. siedlisk zalewowych w dolinach rzecznych. W tym kontekście nie jest wcale oczywiste, że wszystkie budowle hydrotechniczne zniszczone przez powódź powinny być odbudowane. Dotyczy to w szczególności tych budowli piętrzących, które spowodowały podczas powodzi wzrost poziomu wody w rzece, przyczyniając się do zwiększenia strat, a także tych, które w wyniku wezbrania zostały całkowicie usunięte przez wodę bądź zasypane rumoszem. Odbudowa barier „usuniętych” w wyniku działania procesów naturalnych po dacie wejścia w życie rozporządzenia 2024/1991 (sierpień 2024) wymaga rozważenia zarówno w kontekście art. 9 ust. 1, jak i w kontekście art. 9 ust. 4 tego rozporządzenia.

Fakt wystąpienia powodzi w 2024 r. nie powinien być pretekstem do omijania zasad zapewniających poszanowanie środowiska w działaniach ograniczających ryzyko przyszłych powodzi. Powódź jest zawsze zdarzeniem nagłym i nie dającym się przewidzieć, ale ryzyko powodzi nie zmieniło się we wrześniu 2024; potrzeba zapewnienia bezpieczeństwa ludzi jest w 2025 taka sama, jak była w 2024.

2. Obowiązek oceny oddziaływania przedsięwzięć na obszary Natura 2000, wynikający z art. 6(3) dyrektyw siedliskowej, nie podlega derogacji analogicznej do art. 1 ust 3 dyrektywy EIA. Przypominamy w tym kontekście, że obowiązek ten dotyczy każdego przedsięwzięcia mogącego oddziaływać na obszar Natura 2000, a nie tylko przedsięwzięcia zlokalizowanego w obszarze Natura 2000. Proponowana procedura „zgody na realizację przedsięwzięcia”, udzielanej na podstawie zmodyfikowanego art. 118 ustawy o ochronie przyrody, może nie być wystarczająca do realizacji tego obowiązku, bo nie będzie podstawy do jej zastosowania, gdy przedsięwzięcie jest zlokalizowane poza samym ciekim naturalnym i poza obszarem Natura 2000, ale oddziałuje na obszar Natura 2000.
3. W projekcie ustawy znalazł się przepis, który w terminie do dnia 31 grudnia 2026 r. pozwalałby na *usunięcie przez Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie drzewa lub krzewu znajdującego się w korycie rzeki lub na terenie między linią brzegu a wałem przeciwpowodziowym lub naturalnym wysokim brzegiem, w który wbudowano wał przeciwpowodziowy, jeżeli jest to konieczne dla usunięcia skutków powodzi, w szczególności dla zapewnienia realizacji działań polegających na odbudowie lub modernizacji urządzeń wodnych (...).* Przepis przewiduje, że *Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie, w terminie 30 dni od dnia usunięcia drzewa lub krzewu, przekazuje do organu właściwego do wydania zezwolenia na usunięcie drzewa lub krzewu pisemną informację o terminie, miejscu i przyczynie ich usunięcia oraz liczbie drzew lub powierzchni usuniętych krzewów, a także*

dokumentację fotograficzną przedstawiającą przeznaczone do usunięcia drzewo lub krzew.

Zwracamy uwagę, że skutkiem proponowanego przepisu byłaby możliwość usuwania drzew tworzących zadrzewienia o charakterze łągowym, tj. o charakterze siedliska przyrodniczego 91E0, a także drzew mogących być siedliskami gatunków chronionych, bez uprzedniego dokonania jakiegokolwiek oceny wpływu takiego usunięcia na przyrodę. Wyłączenie wymogu uzyskania decyzji zezwalającej na usunięcie drzewa uniemożliwi bowiem zastosowanie art. 96 ustawy ooś, a także nie pozostawi organom ochrony przyrody żadnej możliwości zwrócenia uwagi na ewentualne występowanie związanych z drzewami gatunków chronionych. Będzie to naruszać art. 6(3) dyrektywy siedliskowej UE, a także uchybiać obowiązkowi zapewnienia skutecznej ochrony gatunkowej niektórych gatunków, określonym w art. 5 dyrektywy ptasiej i art. 12 dyrektywy siedliskowej UE. Należy dodać, że rosnące na brzegach i skarpach drzewa stanowią skuteczną ochronę przed erozją terenów sąsiadujących z korytem i również z tego powodu powinny zostać zachowane.

Rekomendujemy zmodyfikowanie projektu w toku prac Sejmu, tak by usunąć wskazane wady.

Równocześnie, pozytywnie oceniamy projekt przepisów umożliwiających PGW Wody Polskie, „w szczególnie uzasadnionych przypadkach”, *wykup za zgodą właściciela nieruchomości zlokalizowanych na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi co najmniej 10%, w celu zapewnienia skutecznej ochrony przeciwpowodziowej*. Strefa zalewana przez wodę 10% jest jednak zwykle bardzo wąska i potrzeby ograniczania ryzyka powodziowego przez relokację najbardziej zagrożonych zabudowań nie ograniczają się do niej. Rekomendujemy rozważenie rozszerzenia tej możliwości na wszystkie obszary niesklasyfikowane dotychczas jako narażone na wodę 10%, ale zalewane przez dotychczasowe powodzie; a także rozszerzenie na sytuacje, gdy istnieje potrzeba przywrócenia swobodnego spływu wód powodziowych przez teren danej nieruchomości – tak by umożliwić realizację przedsięwzięć renaturyzacji dolin rzecznych – formy zarządzania ryzykiem powodziowym zintegrowanego z odbudową zasobów przyrodniczych.

Paweł Pawlaczyk
Przewodniczący Komisji ds.
Prawa Ochrony Przyrody

Otrzymują:

- Sejm RP – Kancelaria Sejmu,
- Senat RP - Kancelaria Senatu,
- Minister Klimatu i Środowiska, Paulina Hennig-Kloska,
- Minister – Członek Rady Ministrów Marcin Kierwiński,
- Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska.